

SPIS TREŚCI

Zagłada Żydów

Marcin Urynowicz – Warszawa w kontekście *Einsatz Reinhardt* 5

Warszawa w latach II wojny światowej spędzała Niemcom sen z powiek z co najmniej dwóch powodów: jako najliczniejsze, ponadmilionowe skupisko polskie o najbardziej rozwiniętych strukturach konspiracyjnych oraz jako centralny ośrodek polskich Żydów i zarazem największe w okupowanej Europie, blisko czterystutysięczne getto.

Sebastian Piątkowski – Krwawy sierpień.
Zagłada radomskiego getta
złożonego 13

Pomimo wiedzy o bestialstwie Niemców, Żydzi przebywający w Radomiu wierzyli, że członkowie ich rodzin, przyjaciele i znajomi skierowani do transportów ocalili życie, docierając do obozów pracy na wschodzie. Nadziei na spotkanie z nimi po zakończeniu wojny nie były w stanie zachwiać żadne doświadczenia.

Martyna Grądzka-Rejak – „Nikt nie wierzy w pełną zagładę”.

Akcja „Reinhardt” w okupowanym Krakowie 21

Do realizacji Akcji „Reinhardt” w Krakowie, stolicy Generalnego Gubernatorstwa, przystąpiono z końcem maja 1942 r. Blisko dziesięć miesięcy później getto zlikwidowano.

Aleksandra Namysło – *Wiedereindeutschung, Aussiedlung, Endlösung*.

Zagłada Żydów na polskich terenach wcielonych do III Rzeszy 31

Od momentu wcielenia zachodnich obszarów II Rzeczypospolitej nadrzędnym celem polityki niemieckiej na tych terenach była ich narodowa, społeczna i gospodarcza unifikacja z tzw. Starą Rzeszą. Postanowiono je zgermanizować i skolonizować. Integralną częścią polityki narodowościowej była zagłada ok. 600 tys. żyjących tam Żydów.

Mateusz Szpytma – Akcja „Reinhardt” na prowincji.

Przykład Markowej 43

Holocaust nie był przejawem spontanicznych działań takich czy innych grup narodowościowych. Był efektem działalności państwa, Rzeszy Niemieckiej, które podjęło ludobójcze decyzje i użyło całej swojej potęgi, aby wymordować naród żydowski.

Grzegorz Berendt – Zbiegowie z gett i obozów dla Żydów

na terenie Polski w latach 1942–1944. 55

Ilu Żydom udało się uciec z gett, transportów i obozów?
Ilu z nich przeżyło wojnę?

Polskie rodziny

Milena Kindziuk – Ciepło rodzinnego gniazda.

Wojtyłowie 65

„Po synowsku całuję próg domu rodzinnego, wyrażając wdzięczność Opatrzności Bożej za dar życia przekazany mi przez moich Rodziców, za ciepło rodzinnego gniazda, za miłość moich najbliższych, która dawała poczucie bezpieczeństwa i mocy, nawet wtedy, gdy przychodziło zetknąć się z doświadczeniem śmierci i trudami codziennego życia w niespokojnych czasach” – tak św. Jan Paweł II mówił na wadowickim rynku w czasie pielgrzymki do Ojczyzny w 1999 r.

Sylwetki

Piotr Orzechowski – Porucznik Jan Makarewicz 1906–1940 77

Więzień Starobielska podporucznik Jan Makarewicz opuścił obóz – podobnie jak pozostali internowani – wywieziony do budynku NKWD w Charkowie. Tam strzałem w tył głowy został zamordowany i pogrzebany w Piatichatkach. Na wykazie osób opuszczających obóz figuruje pod numerem 2287.

Komentarze historyczne

Justyna Błażejowska – Lustracja i koszmarne śmiech Wałęsy.

Fragmenty wspomnień Jana Olszewskiego 85

„Miał ten śmiech charakter pewnego nerwowego odruchu. Coś rzeczywiście zupełnie koszmarne. Czegoś takiego, choć miałem wtedy 62 lata życia za sobą, nigdy wcześniej nie słyszałem”.

Teodor Gąsiorowski – Od „Sonaty Księżycowej”
do „Gomory” 95

Aleksander Strojny – W samotną podróż
zabierz broń. Z hitlerowskim przewodnikiem
do Lwowa 106

Krzysztof Filip – Pomorscy jaszczurkowcy
w walce z okupantem niemieckim
(1941–1945) 118

Pojedynek

Artur Brożyniak – Operacja „Wisła” – inne
spojrzenie 129

Ludzie wolności

Andrzej Grajewski – Niepokorny.
Kardynał József Mindszenty 139

Prymas Tysiąclecia

Rafał Łatka – Zwycięstwo Kościoła.
Prymas Tysiąclecia o pierwszej papieskiej
pielgrzymce do Polski 146

Książki

Paweł Sztama – Refleksje komunistki 154

Archiwum pełne pamięci

Grzegorz Trzyna – Powrót „Ślepowrona” 156

Kolegium:

dr Adam Dziuba, dr Wojciech Frazik,
dr hab. Waldemar Grabowski,
dr Kazimierz Krajewski,
dr Mariusz Krzysztofiński,
dr Sebastian Ligarski, dr Agnieszka Łuczak,
dr Marcin Majewski, dr hab. Filip Musiał,
dr Wojciech Muszyński, Jan M. Ruman,
dr hab. Krzysztof Sychowicz, Anna Zechenter

Redaguje zespół:

Wojciech Butkiewicz – sekretarz redakcji
(tel. 22 5818813,
wojciech.butkiewicz@ipn.gov.pl),
dr Filip Gańczak (filip.ganczak@ipn.gov.pl),
Jakub Gołębiowski
(jakub.golebiowski@ipn.gov.pl),
Romuald Niedzielko –
zastępca redaktora naczelnego
(romuald.niedzielko@ipn.gov.pl),
Jan M. Ruman – redaktor naczelný
(jan.ruman@ipn.gov.pl),
Andrzej Sujka (andrzej.sujka@ipn.gov.pl),
Piotr Źyckiński – fotoreporter

Sekretariat: Maria Wiśniewska
(tel. 22 5818819, maria.wisniewska@ipn.gov.pl)

Projekt graficzny: Sylwia Szafrńska
Projekt okładki i łamanie:
Katarzyna Dziedzic-Boboli

Korekta: Beata Stadrzyńiak-Saracyn

Adres redakcji:
ul. Wołoska 5, 02-675 Warszawa

Adres do korespondencji:
ul. Wołoska 7, 02-675 Warszawa

Druk:
LEGRA Sp. z o.o. ul. Albatrosów 10c,
30-716 Kraków

W winiecie: oryginalny orzełek
z czapki powstańczej, fot. Jarosław Wróblewski